

”Man ska börja med lust – det är först då man sprider ringar på vattnet.”

-Nik Märak, en av deltagarna på redovisningsträffen

Inspirations- och redovisningsträff, Stockholm 2011-08-17

Text: Lina Olofsson

Dagens syfte

Syftet med denna träff var att presentera Niejda – Chicks in Sápmi från första tanke till vad projektet är idag. Niejda – Chicks in Sápmi (hädanefter Niejda) ville också inspirera och reflektera över hur pilotprojektets metoder kan användas i det egna projektet och spridas till andra organisationer och föreningar som gör liknande projekt. Projektets förhoppning är att inspirera deltagarna genom att lyfta några exempel från året som gått.

Vad är Niejda – Chicks in Sápmi?

Anna-Maria och Ylva presenterar under förmiddagen projektet från hur idén föddes 2008 till där de befinner sig idag och planerna för Niejdas framtid. Information om projektet finns på bloggen: www.chickinsapmi.wordpress.com.

Under dagen återkommer de flera gånger till att de i projektet inte har arbetat utifrån problemfokus. Tyngden har legat på att stärka unga samiska tjejer både som individer genom mentorskapet och genom att skapa en trygg grupp med hjälp av peppträffarna.

Genom att använda sig av sociala medier (Facebook, Twitter, Wordpress) har de låtit intresserade följa utvecklingen och gett deltagarna en plattform för att nå varandra.

I projektet har de gjort upp ett antal riktlinjer som de har jobbat utifrån, till exempel:

- Det går att förbättra det samiska samhället även genom verksamhet utan problemfokus. Genom att stärka individer så får detta även effekter på det omgivande samhället.
- Genom att se på möjligheter istället för problem kan man utveckla och skapa positiva förändringar.
- Det är viktigt att få vara individ utan att ständigt behöva representera någonting, om det inte är självvalt. I Niejda är målsättningen att deltagarna inte ska behöva representera sin familj, sin sameby, tidigare eller pågående konflikter, bakgrund eller liknande. De strävar efter att skapa en miljö där deltagarna "bara får vara".
- Arbeta med roliga lustfyllda metoder. Viktigt att under projektets gång undvika känslan av att sitta i skolbänken. Strukturer och rutiner har blandats med flexibilitet och möjlighet för deltagarna att själva vara med och påverka.

Deltagande

Ylva och Anna-Marias erfarenheter för att deltagarna ska kunna vara med och påverka:

- Berätta om och varit tydliga med vad deltagarna kan vara med och förändra. Vissa saker behöver man deltagarnas feedback och råd, i andra fall är det inte möjligt
- Visa att det finns tid och resurser
- Leverera resultat utifrån deltagarnas önskemål
- Använd de löpande utvärderingarna efter varje aktivitet för att förbättra nästa. Utvärderingar kan enkelt göras via gratisprogram på nätet som skickar ut enkäter till deltagarna, till exempel <http://sv.surveymonkey.com/>

Rekrytering och utbildning av mentorer

Niejda annonserade i några tidningar och på bloggen efter mentorer. Projektledarna kontaktade också tjejer/kvinnor som var intresserade av att vara mentor åt en yngre tjej (chick). Det spreds snabbt ett rykte att projektet var roligt, stimulerande, meningsfullt och utvecklande för deltagarna och därigenom ökade intresset hos andra att delta i framtiden, både som mentorer och chicks. I framtidens Niejda finns möjligheter att ändra metoderna när det kommer till att rekrytera mentorer för att nå så många som möjligt.

Mentorerna gick en utbildning som hölls av United Sisters¹ på Fryshuset i Stockholm. I utbildningen ingick både teoretisk och praktisk kunskap i hur mentorerna på bästa sätt förvalta sitt mentorskap. Det innebar både konkreta sätt att föra dialoger med chicken, men också värderingsövningar och hur de hanterar eventuella kriser. I utbildningen ingick också material som mentorparen kunde använda under projektiden.

---

¹ <http://www.unitedsisters.se/>

Tanken är att Niejda- Chicks in Sápmi i ett kommande projekt ska utforma en utbildning i egen regi, där de plockar delar från United Sisters och själva utvecklar resten utifrån Niejdas mål och syften.

Efter utbildningen började Niejda söka unga tjejer som var intresserade av att ha en mentor. En utmaning blev att tydliggöra för både målgrupp och media att projektet INTE riktade sig till unga samiska tjejer för att de skulle vara en särskilt utsatt grupp eller offer. När Niejda hade funnit mentorer och chick drog programmet igång med en första peppträff för alla deltagare.

I maj avslutade mentorparen sin kontakt. De använde sig av olika sätt där de gemensamt utvärderade sitt deltagande, genom exempelvis en god middag eller aktivitet. Vissa mentorpar kommer att fortsätta träffas utanför projektet och bland deltagarna finns en önskan om att få träffas tillsammans igen.

Dela med sig

I processen har United Sisters varit generösa med den kunskap som de bär på och delat med sig av tips och idéer i mentorskapet. Detta att dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter är något som Ylva och Anna-Maria vill förmedla även till andra projekt och föreningar.

Under träffen i Stockholm konstaterar vi att det finns ett stort värde i att träffas och inspirera varandra till utveckling i egna projekt. Det gynnar både det egna projektet och andra liknande projekt att man delar med sig av sina erfarenheter.

Peppträffarna – stärka och lyfta i grupp

Niejda har arrangerat fyra peppträffar på olika platser i Sápmi. Varje peppträff har arbetat utifrån olika teman med målsättningen att det är frågor som ska beröra samtliga deltagare oavsett ålder och förkunskap.

Teman för peppträffarna har varit

- Självförtroende och självkänsla
- Härskar- och bekräftartekniker
- Drömmar – Du kan vara vad du vill!
- Ledarskap

Under peppträffarna klev mentorerna och chicksen ur sina mentorpars-roller och var deltagare, där gruppen var det primära. Peppträffarna leddes av Ylva och Anna-Maria tillsammans med föreläsare och andra inspiratörer utifrån. Varje träff innehöll också någon form av fysisk aktivitet, som ett komplement till de workshops och föreläsningar som skedde under dagen.

Peppträffarna har varit en stor och viktig del i projektet. Målsättningen har varit att deltagarna ska få vara tillsammans i en stark och trygg grupp där man haft möjlighet att vara den man är, oavsett vilket bagage man kommer med.

Niejda har varit tydliga med att vi under träffarna arbetar för att alla ska känna sig delaktiga, sedda och bekräftade. Detta är något deltagarna har haft tillfälle att öva på i samband med exempelvis workshopen om bekräftartekniker.

Vid pilotprojektets slut använde man sig av konsultbyrån Sirkla² som gjorde intervjuer med deltagarna och arbetade fram en utvärdering.

Niejda i framtiden

Pilotprojektet ägs av den samiska ungdomsorganisationen Sáminuorra i samarbete med Barents Regionala Ungdomsråd. Pilotprojektet har drivits med stöd av Allmänna arvsfonden och Ungdomsstyrelsen. Nu söker Ylva och Anna-Maria fortsatt finansiering för ett treårigt Niejda – Chicks in Sápmi.

Under redovisnings- och inspirationsträffen diskuterar vi konkreta sätt att söka finansiering. När Ylva och Anna-Maria själva sökte projektstöd började de med att skriva en projektplan som bland annat publicerades på bloggen och skickades ut till olika personer för att få feedback. Ett bra sätt att få in idéer för hur projektet ska se ut.

Att tro på sin idé och framförallt tro på att den är genomförbar är en förutsättning för att det ska bli trovärdigt för finansiären.

Att leda projekt

Under projektets gång har Niejda försökt utarbeta bra metoder för projektledarnas arbetssätt. De har pratat om visioner och hur de bäst kan nå dem. Ett sätt för projektledarna har varit att definiera vilka värderingar de arbetar utifrån.

Ylva och Anna-Maria har gemensamt diskuterat och kommit fram till sex värderingar som de utgår ifrån i sitt arbete med Niejda. De är båda två helt eniga i att man inte kan driva projekt bara för att de är roliga, det måste finnas en mening och ett syfte för att man inte ska bränna ut sig eller intresset ska avta.

För att ett sådant här projekt ska kännas äkta för deltagarna bör det vara roligt och lustfullt att driva projektet, säger Anna-Maria. Det är dock viktigt att man som initiativtagare och projektledare känner att det man gör också är meningsfullt och utvecklande.

Ylva och Anna-Maria delar med sig av sina övriga arbeten som både anställda och egna företagare, hur det i sin tur påverkat deras möjligheter att driva detta projekt gemensamt. Då man inte haft eller har möjlighet att alltid befinna sig på ett kontor tillsammans, och de bestämde sig för att de möjligheterna i det istället för hinder. De har använt sig av bland annat Dropbox³, Skype och Google Documents.

Det finns en önskan hos deltagarna på redovisningsträffen att Ylva och Anna-Maria ska formalisera sina arbetsmetoder för att sedan göra dem tillgängliga för andra.

---

² <http://www.sirkla.se>

³ [Dropbox.com](https://www.dropbox.com)

Ylva och Anna-Maria pratar om hur de funderat kring hur de använder den maktposition som uppkommer i rollen som projektledare. Vad väljer de att berätta om sig själv och det de gör? Vilken roll vill de ha som ledare i en grupp? Hur utvecklar de en plattform som passar de som leder och driver projekt nu och i framtiden? Hur fungerar de som förebilder?

Under projekttiden har Ylva och Anna-Maria tagit hjälp av konsulter med olika kompetenser för att utveckla Niejda på bästa sätt. Henrik Johansson på <http://changedesign.dk>, Viviann Labba på <http://www.inspiracoaching.se/>, United Sisters⁴ och referensgruppen⁵ är exempel på konsulter som Niejda har anlitat.

Eftermiddagen

Syftet med eftermiddagen var att deltagarna skulle ha en aktiv roll i samtalet, att det skulle vara en möjlighet att dela och sprida erfarenheter från olika håll. Man inledde med en runda där var och en av deltagarna får dela med sig av sina reflektioner och tankar kring det Ylva och Anna-Maria presenterat.

---

⁴ <http://www.fryshuset.se/unitedsisters/>

⁵ <http://chicksinsapmi.wordpress.com/2010/12/09/annu-battre/>
<http://chicksinsapmi.wordpress.com/2011/04/16/nasta-deadline/>

Här är åsikter, frågor, positiva kommentarer och feedback från de som deltog under dagen:

- Bra att sprida sina kunskaper och erfarenheter till alla på en sån här träff. Goda råd ska inte vara dyra.
- Längtan efter att själv få delta i fortsättningen av Niejda.
- Det fina med att man låtit projektet vara levande och tillåtits förändras med tiden, som en organisk process.
- Lust kontra fokus ger resultat.
- Frågor gällande möten med nätverk för romska kvinnor samt andra nationella minoriteter - likheter/skillnader mellan grupperna.
- Igenkännande av problemet med att ständigt tvingas/vara skyldig att representera något – familj, språk, bakgrund.
- Positiv fokus – möjligheter istället för skyldigheter
- Öppenheten inför varandra som projektledare men också gentemot deltagarna under projektets gång.
- Stoltheten över att vara mamma till den här generationen samiska ungdomar.
- Styrkan i att plocka delar och idéer – allmänmänskliga frågor, som går att använda i andra grupper/forum
- Proaktivitet – agera, inte reagera
- Att man börjat med att formulera sin egen ståndpunkt, vad har man för möjligheter?
- Viljan att sprida kunskapen om Anna-Maria och Ylvas arbetssätt. Viktigt inom Sápmi där området är stort och möjligheten till att träffas kan vara svårare, dock inte ett problem.
- Fråga: Kan man använda arbetsmetoden om man lägger till ytterligare ett syfte/problem (språk, identitet, självmord)?
- Fråga: Hur hanterar man eventuella tunga situationer/frågor bland mentorer och chicks?
- Även här svarar Ylva och Anna-Maria att man inte arbetar problembaserat. Man ser och bekräftar det som händer eller sägs men eftersom Niejda inte bedriver någon terapi eller stödverksamhet kan man istället informera om alternativen, nummer man kan ringa och människor man kan kontakta. Niejda har haft en krisplan och stöd för deltagarna.
- Projektet tar indirekt upp även andra, stundtals laddade, frågor såsom rennäring, samisk identitet, konflikter mellan samer och så vidare.
- Att ständigt fokusera på möjligheterna – hur gör vi nu och kan vi vända på problemet till motsatsen? Även om vi har oenigheter/konflikter, kan vi mötas på en gemensam plattform och försöka byta perspektiv.
- Hur engagerar man unga som känner så pass mycket ansvar och skyldighet att påverka att det till slut enbart blir en börda som man helst undviker? Hur hittar man drivkraften? – Sök det lustfyllda! Skapa plattformar och arenor där unga människor får en röst och ett utlopp för sina kreativa idéer.
- Att gå direkt på sakfrågan kan skapa hinder för att komma vidare. Hitta andra ingångar för att inte döda diskussionen/syftet.
- Låta problemen ta plats, om det finns möjlighet till lösning och utveckling.
- Undersök vilka metoder som fungerar för just er målgrupp, möjligheter och problem.

- Allting bottnar i grundläggande mänskliga rättigheter och värderingar. Vad vill jag? Hur kan jag uppnå det?
- Användande av Niejdas metoder i andra sammanhang/forum. Om man utgår från ett ickeproblembaserat perspektiv kan man mötas på nya sätt, även i svårare frågor och konflikter.
- Frizoner och plattformar där man helt förutsättningslöst kan mötas.
- Vilka grupper kan man skapa dessa plattformar för?
- Maktstrukturer, synliggörande av metoder och exempelvis härskar/bekräftartekniker
- Fundera på vilket sätt man använder sitt ledarskap.
- Sätta grundreglerna/förutsättningarna INNAN man påbörjar projekt eller liknande.
- Vad är det som gör att folk tycker att det är värt att komma till möten, diskussioner eller evenemang? – undvika problemfokusering. Kan man locka människor till engagemang om man visar på möjligheterna istället för svårigheterna?
- Vad är lustfullt för olika personer? Går det att väva samman så att det passar en större grupp?
- Fokusera på de människor som faktiskt kommer och engagerar sig, istället för de som aldrig dyker upp.
- Metoder för att göra projektet tillgängligt för deltagarna – möjligheter att förändra, påverka, komma med idéer.
- Hitta nya sätt att engagera människor (dörrknackning, installationer)
- Dags att tänka i nya banor vad gäller konferenser och möten. Bra med konkreta tips om exempelvis Dropbox.
- Att använda projektet inte bara som ett mentorprogram, utan också skapa nya mötesplatser och plattformar.
- Generation – vilka åldersgrupper använder man sig av i mentorchicksrelationen?
- Mentorskap för mödrar, mor- och farmödrar, Mums in Sápmi
- Liknande projekt där peppträffen inte är en viktig del alternativt ingen del alls, utan där fokus ligger på mentorskapet.
- Hur kan man använda samiska kvinnor som inte har samma möjlighet att träffas på till exempel peppträffar, men ändå har enorma kunskaper att ge?
- Att som projektledare vara tillgängliga för frågor, respons, feedback.

Under eftermiddagen hölls en öppen diskussion om hur man bäst sprider sina projekt och goda idéer, här är konkreta förslag på tillvägagångssätt. Dessa handlar både om Niejda, men även i andra projekt:

- Sprida ordet från mun till mun – Niejda blev snabbt positivt omtalade vilket gjorde att många anmälde sitt intresse
- Sociala medier som till exempel Twitter och Facebook
- Skapa en blogg där man är medveten om vilka man skriver för - finansiärerna, deltagarna, andra organisationer? Använda bloggen till något man kan använda sig av senare, exempelvis till att göra en metod/utbildningsbok. Bjudna in intressanta gästbloggare.
- Film – skapa en kortfilm där man visar upp projektinnehåll.
- Kommunikationsbyråer och konsulter – för nya tillvägagångssätt.
- Media – Man har under projektiden skickat ut pressmeddelanden i samband med utbildningar och träffar.
- Chokladkafét på Jokkmokks marknad. Låta kortfilmen rulla på en skärm, fika tillsammans med en mentor/chick, göra choklad med Niejda-loggan.
- Utställning – Ställa ut projekt på större evenemang/mässor/festivaler.
- Installationer – Konstnärliga projekt som visar vad Niejda är för något.
- Samarbeta ännu mer med Sáminuorra och andra organisationer som passar målgruppen.
- Inspireras av alternativa sätt att nå fram till sina målgrupper. Stoppa folk på gatan för att informera om projektet, dörrknackning, snabb information inne på exempelvis Konsum.
- Berättelser – på United Sisters hemsida finns berättelser om de tjejer som deltagit i deras coachprogram. Göra liknande och publicera berättelserna på bloggen.
- Förslag på att man ska visa upp projektet inom kommuner, Länsstyrelsen etc. för att ge spridning.
- Samarbeta med språkprojekt, vilken i sin tur kan locka andra typer av deltagare och finansiärer.
- Inspirationsträffar som den här.
- Nätverk med projektledare för att dela med sig av filer, idéer, metoder etc.